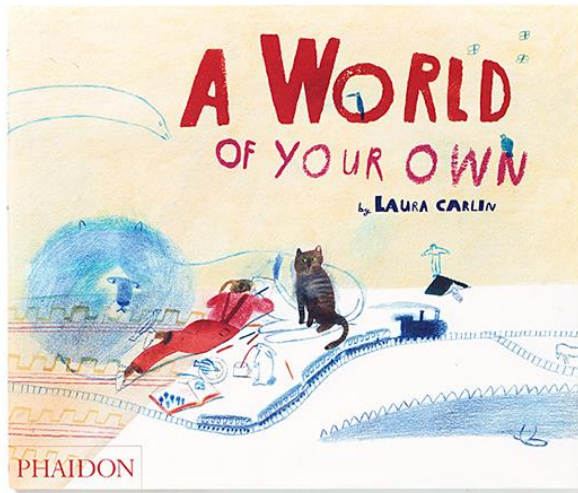

Obrázky, čo menia život

Vo svete má Bienále ilustrácie Bratislava stále dobré meno, no doma sa na svoju slávu spolieha až príliš. Hlavná cena ide po dvadsiatich rokoch do Veľkej Británie.

Britská ilustrátorka Laura Carlin získala Grand Prix BIB 2015 za dve knihy - A World of Your Own a Iron Man.

0

Na začiatku mala urobiť knižku, ktorá by deti naučila kresliť. Jej sa však zdalo, že takých je už na svete dosť, a navyše deti sú predsa aj tak lepšie v kreslení ako dospelí, hovorí mladá britská ilustrátorka Laura Carlin pre online magazín [Pen & Oink](#). Predtým robila ilustrácie iba ku knižkám iných autorov, teraz však stála pred ponukou vydavateľstva Phaidon napísať svoju vlastnú. Textu v nej síce nie je veľa, ale vôbec tu nechýba. Napokon, vždy ju

vraj najviac zaujímalo, ako sa dá jednoduchým gestom v obrázku povedať príbeh bez toho, aby pri ňom museli byť písmená. Kniha A World of Your Own (Vlastný svet) je napokon nielen dôkazom toho, že sa to naozaj dá, ale aj toho, že je celkom prirodzené, ba dokonca nesmierne dobré, že veci okolo seba vidíme odlišne.

Všimla si to aj porota najväčšej súťaže detskej ilustrácie na svete – Bienále ilustrácie Bratislava, ktorá dala Laure Carlin pred pár dňami najvyššie ocenenie Grand Prix. A ocenila rovno dve jej knihy – A World of Your Own a ilustrácie novely Teda Hughesa Iron Man. Pozrieť si ich môžete v bratislavskom Dome umenia, kde bienále potrvá do konca októbra.

Knihy Laury Carlin ukazujú rozličnosť ľudí a nazerania na svet rozličnými technikami – od klasickej kresby až po fotografie 3D objektov.

Iné neznamená zlé

„Keď som kedysi začínala s umením, často mi hovorili, že moje kresby sú buď dobré, alebo zlé. Ak som čosi nakreslila fotorealisticky, dostala som dobrú známku, ale ak som to urobila abstraktne, očakávala som zlú. Príliš som sa bála spýtať, prečo je to tak, a trvalo mi roky, kým som sa tohto zlozvyku zbavila,“ hovorí Carlin.

Deti takéto hodnotenia veľmi zneisťujú, chceli by veci okolo seba nakresliť tým „správnym“ spôsobom, a aj preto sa Carlin rozhodla, že vo svojej knižke im ukáže, ako to naozaj je. Nijaké „správne“ stvárnenie vecí okolo nás totiž neexistuje, lebo každý z nás ich predsa aj tak vidí úplne inak.

Ona to vie už dávno, ale aj tak sa počas práce na knižke musela zas a znova presvedčať. Najprv totiž začala kresliť iba pekné obrázky klasickými vodovými farbami a farebnými ceruzkami. Až z odstupu zistila, že to predsa vôbec neseď k tomu, čo sa snaží povedať. „Mohlo by sa to páčiť iba deťom, ktoré tiež rady používajú ceruzky a farby, ale čo tie ostatné? Ak som ich chcela posmeliť, aby robili veci tak, ako im vyhovujú, musela som im ukázať aj ďalšie možnosti,“ hovorí Carlin.

Strany knihy sa tak zmenili na neuveriteľné koláže nájdených obrázkov, rôznych druhov kresieb aj fotografií 3D objektov. Miesto tu dostali celkom bežné predmety od mincí, kameňov, hrebeňa až po želé, ktoré nielen deťom ukazujú, že ilustrácia sa už dávno nezačína a nekončí pri pekne tvarovanej linke a správne zvolených farbách. Je to zábavné a nesmierne inšpiratívne.

Nečudo však, Laura Carlin nie je žiaden objav sezóny. New York Times vlani označil jej prácu na knihe *The Promise* za najlepšiu ilustrovanú knihu roka, za Železného muža Teda Hughesa získala cenu V&A Award aj čestné uznanie Bolona Ragazzi Award. Každý týždeň ilustruje stĺpček pre *Financial Times*, jej kresby publikujú v *New York Times* aj v *Guardiane* a okrem editoriálovej ilustrácie robí aj komerčnú – napríklad pre *British Airways* či *American Express*. „A má úžasný – pravý, suchý, anglický humor,“ dodáva jedným dychom britský ilustrátor Piet Grobler, ktorý bol tento rok členom poroty.

Ilustrácie Laury Carlin k novele Teda Hughesa *Iron Man*, ktoré tiež BIB ocenilo.

Bolo to tesné

Medzi ostatnými porotcami počas vyhlasovania víťazov vytrčal svojou radosťou. Británia naposledy získala Grand Prix BIB pred dvadsiatimi rokmi. Niekoľko posledných ročníkov vynechali, o to väčšiu hrdosť pociťoval, že tento rok sa vrátili s dvanástimi ilustrátormi a odchádzajú dokonca s hlavnou cenou. Nielen v Británii podľa neho na skratku BIB stále ľudia počúvajú veľmi pozorne.

„BIB dáva ilustrácii vážnosť v medzinárodnom kontexte. Celý svet sleduje, čo sa tu deje. Bratislavské bienále dáva obrázkovým knihám akýsi status výnimočnosti a na druhej strane je práve ono indikátorom všetkých inovácií a experimentov, ktoré sa vo svete ilustrácie dejú. A tiež je to miesto, kde môžete pravidelne vidieť, že ilustrované knihy nikdy nestagnovali a stále sa posúvajú dopredu,“ hovorí Grobler.

Bienále tento rok oslavuje päťdesiat rokov od svojho založenia a na medzinárodnom sympóziu, ktoré je súčasťou programu, sa bude pýtať, ako ovplyvnilo podobu obrázkových kníh vo svete. Nie je to jednoduchá otázka, no Piet Grobler pri nej nezaváhal ani na chvíľu. „Samozrejme, že BIB má vplyv na obrázkové knihy vo svete. Veď ja sám som toho živým príkladom. Bude to asi znieť smiešne, lebo je to môj osobný príbeh, ale nazdávam sa, že by sedel aj na mnohých ďalších,“ hovorí.

Do Bratislavy prvýkrát prišiel pred mnohými rokmi. Nieкто mu totiž ukázal katalóg z bienále ako mladému ilustrátorovi a on túžil byť jeho súčasťou. „Prišiel som, zažil som tu skvelý workshop, získal Zlaté jablko a zmenilo mi to život. Ohromne ma to posmelilo, aby som si dokončil magisterský stupeň a pracoval s ilustráciou ďalej. Dnes o nej prednášam a nedávno sme v Británii založili aj International Centre for the Picture Book in Society,“ hovorí Grobler.

Z víťazstva krajanke bol, samozrejme, šťastný, no hovorí, že rozhodovanie bolo napínavé a veľmi tesné. „Mohol to byť prakticky ktokoľvek z piatich autorov, ktorí boli na veľmi vysokej úrovni jeden vedľa druhého,“ hovorí. Medzi jeho favoritmi boli aj španielski ilustrátori Javier Zabala a Elena Odriozola, ktorí napokon získali Zlaté jablko.

ZLATÉ JABLKO BIB
JAPONSKO: ZLTA A JA

MIROCOMACHIKO

BIB GOLDEN APPLE
JAPAN: YELLOW AND I

„Je nesmierne vzrušujúce a fascinujúce, ako sa dá ten istý príbeh, ktorý už dobre poznáme, vždy interpretovať nejakým iným spôsobom. Tak to bolo aj v prípade Frankensteinu od Eleny Odriozoly – úplne ma to dostalo. Jej ilustrácie pôsobia ako divadelné výjavy. Sú veľmi tiché a pritom postupne cítite, ako sa v nich stupňuje napätie a dráma. Úžasné!“

ZLATÉ JABLKO BIB
SPANIELSKO: FRANKENSTEIN

ELENA ODRIOZOLA

BIB GOLDEN APPLE
SPAIN: FRANKENSTEIN

ZLATÉ JABLKO BIB
ŠPANIELSKO: VTÁK V KLIENTKE

JAVIER ZABALA

BIB GOLDEN APPLE
SPAIN: BIRD IN CAGE

Žije zo slávy

Úžasný je aj fakt, že bienále v Bratislave vôbec tých päťdesiat rokov prežilo. Možno je to preto, že ide o detské knihy, a kto by už mal čosi proti obrázkom pre deti. Takto to síce môže znieť, že je to len niečo pekné a neškodné, keď si ich však človek pozorne pozrie, zistí, že práve tieto obrázky majú predsa ohromnú moc a zodpovednosť. Učia deti vnímať najrôznejšie druhy pocitov, vzťahov a udalostí, ktoré ich ešte len čakajú. Každý autor z päťdesiatich krajín sveta, ktoré sem tento rok prišli, má odlišný rukopis a ich knihy sú v najrozličnejších jazykoch, a práve tu najlepšie vidno, aké úžasné dobrodružstvo je možnosť spoznať ich a porozumieť im.

O čosi ťažšie sa dá porozumieť veľmi slabej propagácii zo strany bienále na domácej scéne. Akoby sa až príliš spoliehalo na to, že BIB je značka, na ktorú sa predsa nezabúda. Nie, nezabúda, ale ak sa o ňom domáci divák napriek množstvu pripravovaných výstav dozvie najprv zo stránky britského denníka Guardian, ktorý už v máji hrdo predstavoval svojich ilustrátorov na prestížnom bienále, niečo tu nie je úplne v poriadku.

Ale ktovie, možno nás prekvapia nabudúce. Nádej, že nie je všetko márne, tento rok opäť trochu ožila, keď sa organizátori odhodlali vymeniť tie nepekné výstavné panely, ktorých opotrebovanosť a nefunkčnosť sa posledných minimálne desať rokov už naozaj nedali prehliadnuť. Nabudúce možno príde na rad aj oficiálna [webová stránka](#), ktorej expiračná lehota už tiež dávno uplynula.

BIB 2015

Dom umenia, 4. september – 25. október

súťažná výstava ilustrácií z päťdesiatich krajín sveta